

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.445.2024.DS

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 4287 wniesioną 18 sierpnia 2024 roku przez Panią Posłankę Wiolettę Tomczak i Panią Posłankę Bożenę Hołownię (Polska2050-TD) w sprawie przepisów dotyczących osób z niepełnosprawnościami, w szczególności "niewidomych kierowców", proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Zasady orzekania o stopniu niepełnosprawności oraz kryteria kwalifikowania do stopnia niepełnosprawności regulują przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 44, ze zm.) oraz rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. z 2021 r. poz. 857, ze zm.).

W świetle przepisów ww. ustawy niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności skutkującą niezdolnością do pracy. W stosunku do osób, które ukończyły 16 rok życia, przepisy ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych przewidują gradację niepełnosprawności, poprzez określenie jej stopni: znacznego, umiarkowanego i lekkiego, przy czym kwalifikacja do jednego z trzech stopni niepełnosprawności może nastąpić tylko po spełnieniu ustawowych kryteriów kwalifikacji do odpowiedniego stopnia. Kwalifikacja osoby zainteresowanej do określonego stopnia niepełnosprawności następuje po przeprowadzeniu postępowania orzeczniczego, gdzie ustalenie stopnia niepełnosprawności oraz związanych z nim wskazań przez skład orzekający następuje w oparciu o rzetelną ocenę materiału dowodowego, zgromadzonego w sprawie, w szczególności opinii specjalistycznych i badania lekarskiego, których celem jest ustalenie faktycznych ograniczeń zawodowych i funkcjonalnych, a następnie przyrównanie ich do definicji stopni niepełnosprawności zawartych w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Artykuł 4 tej ustawy stanowi, iż:

- do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji (ust. 1),
- do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach

- pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych (ust. 2),
- do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mającą ograniczenia w pełnieniu ról społecznych, dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne (ust. 3).

Orzekanie o niepełnosprawności, z uwzględnieniem jej stopnia, ma zasadniczo odmienny charakter od ustalania rozpoznania medycznego. W wielowymiarowym modelu niepełnosprawności zakłada się, że poza naruszoną sprawnością (kryterium biologicznym, medycznym) ocenie podlega skutek tego naruszenia na zdolność do wykonywania pracy zarobkowej (kryterium zawodowo-ekonomiczne) oraz wypełniania ról społecznych (kryterium społeczne). W § 32 rozporządzenia w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności zostały wskazane przyczyny naruszenia sprawności organizmu, które są uwzględniane przy kwalifikowaniu do określonego stopnia niepełnosprawności. Wyliczenie dokonane przez ustawodawcę jest wyczerpujące i obejmuje, między innymi, choroby narządu wzroku. Z kolei ustalanie owego uwarunkowania biologicznego u osoby cierpiącej na schorzenia narządu wzroku następuje według § 32 ust. 1 pkt 4, zgodnie z którym przy kwalifikowaniu do znacznego, umiarkowanego lub lekkiego stopnia niepełnosprawności bierze się pod uwagę zakres naruszenia sprawności organizmu, spowodowany przez choroby narządu wzroku, w tym wrodzone lub nabyte wady narządu wzroku, powodujące ograniczenie jego sprawności, prowadzące do obniżenia ostrości wzroku w oku lepszym do 0,3 według Snellena po wyrównaniu wady wzroku szklami korekcyjnymi lub ograniczenie pola widzenia do przestrzeni zawartej w granicach 30 stopni. W procesie ustalania stopnia niepełnosprawności bierze się zatem pod uwagę wszystkie choroby narządu wzroku, prowadzące do obniżenia ostrości wzroku w sposób pośredni lub bezpośredni.

W kwestii „niewidomych kierowców” należy odnieść się do przepisów ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (Dz. U. z 2024 r. poz. 1210). Zastrzeżenia co do wpływu stanu zdrowia dla posiadania uprawnień do kierowania pojazdami, rozstrzyga art. 3 ust. 1 ww. ustawy. Przepis ten w sposób jednoznaczny wskazuje, że posiadanie uprawnień do kierowania pojazdami warunkuje zarówno sprawność fizyczna, jak i psychiczna. Z kolei to, czy ujawniona niedyspozycja zdrowotna wpływa na zdolność do prowadzenia pojazdami mechanicznymi oraz czy istotnie ją ogranicza, rozstrzyga się w ramach badań lekarskich, których wynik jest wiążący dla organów administracji publicznej. Osoba niepełnosprawna pod względem fizycznym może kierować pojazdem, jeżeli uzyskała orzeczenie lekarskie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdem. Osobom niepełnosprawnym, w zależności od rodzaju uzyskanego orzeczenia oraz jego poszczególnych ustaleń, przysługują określone uprawnienia na podstawie przepisów odrębnych ustaw.

Obecnie nie przewiduje się prac nad rozwiązaniami dotyczącymi powiązania z innymi bazami orzecznictwymi, jak również stworzenia procedur weryfikacji uprawnień osób niepełnosprawnych, które jak wyżej wskazano, wynikają z szeregu odrębnych ustaw.

Zaznaczyć należy, że funkcjonowanie odrębnych systemów orzekania dla celów ubezpieczeniowych lub zaopatrzeniowych oraz pozaubezpieczeniowych uzasadnia cel, jakiemu wydane przez dany organ orzekający orzeczenie ma służyć. Podkreślić należy, że wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami oraz korzystanie przez te osoby z uprawnień jest ściśle związane z indywidualnymi potrzebami osoby z niepełnosprawnością oraz faktyczną możliwością osiągnięcia celów rehabilitacji.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Łukasz Krasoń

Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych

Sekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/